

μένη να εισαγάγη πρώτας θλας και ιδίως καύσιμον θλην περίπου πέντε εκατ. τόννων ετησίως, εξ ὧν τέσσαρα εκατ. γαιάνθρακος ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Παρ' ὅλα ταῦτα κέκτηται ἔδαφος, ὅπερ περιέχει ἐν τῶν καλλυτέρων μεταλλείων σιδήρου, καταλλήλου διὰ τὴν κατασκευὴν χάλυδος πρώτης ποιότητος και ἔχει πάντοτε ἀνεπτυγμένην μεταλλουργικὴν βιομηχανίαν, ὡς και τοιαύτην ἐπίπλων, χάρτου, δερμάτων. Κέκτηται δὲ ὕδραυλικὰς δυνάμεις παραγωγικότητος 1.700.000 ἰππων.

II. Ἐξωτερικὸν Ἐμπόριον

Ἐν δυσμενὲς σημεῖον διὰ τὴν νῦν οἰκονομικὴν θέσιν τῆς Αὐστρίας ἀποτελεῖ τὸ ἐμπορικὸν αὐτῆς ἰσοζύγιον. Μέχρι τοῦ ἔτους 1907 τὸ ἰσοζύγιον ἦτο εὐνοϊκόν. Ἀπὸ τοῦ ἔτους ὁμοῦ 1908 αἱ εἰσαγωγαὶ ἦσαν ὑπέρτεροι τῶν ἐξαγωγῶν. Τὸ ἔλλειμα τοῦ 1913 εἶχεν ἀνέλθει εἰς 521 μεταλλικὰς κορώνας· τοῦ 1914 εἰς 736. Πᾶς ὑπολογισμὸς καθίσταται ἀδύνατος διὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη 1915 — 1919, ἔνεκεν τοῦ δημιουργηθέντος χάους και τῆς διοικητικῆς ἀποσυνθέσεως. Τὸ ἔλλειμα τῶν τριῶν ἐτῶν 1920-1922 ἀνήλθεν εἰς περίπου 760 ἑκ. κορ. κατὰ μέσον ὄρον ετησίως. Τὸ ἔτος 1923 παρουσιάζει περίπου τὸ αὐτὸ ἔλλειμα. Τὸ ἔτος 1924 ἐμφανίζεται πολὺ δυσμενέστερον, τοῦ ἔλλειματος ὑπερβάντος τὸ ἔνδυσεκ. κορώνας. Τὸ 1925 τὸ ἔλλειμα μειοῦται, ἀνελθὲν εἰς λίρας στερλίνας 27.000.000 (εἰσαγωγαὶ 83.400.000, ἐξαγωγαὶ 56.400.000), ἢ, κατὰ τὸ νέον νόμισμα 932.000.000 σελίνια ἢ κορώνας περίπου 650.000.000. Ἡ βελτίωσις αὕτη τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου ὀφείλεται εἰς τὴν μείωσιν τῶν εἰσαγωγῶν, ἔνεκεν τῆς ἐλαττώσεως τῆς ἀναλωτικῆς δυνάμεως τοῦ λαοῦ.

Μέγα μέρος ὁμοῦ τοῦ ἔλλειμματος καλύπτεται διὰ τῶν εισοδημάτων αὐστριακῶν κεφαλαίων εἰς τὸ ἐξωτερικόν, διὰ τῆς ἐκτάσεως, ἣν λαμβάνει τὸ διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον και διὰ τῆς συγκεντρώσεως τραπεζιτικῆς ἐργασίας, διότι ἡ Αὐστρία ἀποτελεῖ πάντοτε κέντρον τραπεζικῶν και χρηματιστηριακῶν.

III. Προϋπολογισμὸς

Κατὰ τὸ πρῶτον σχέδιον τῆς ἀναδιοργανώσεως, ὑποστᾶν πλείστας μεταβολὰς ἔνεκεν τῶν περιστάσεων, προσβλέπετο, διὰ τῆς συμφωνίας μετὰ τῆς Κ. Τ. Ε., ἔλλειμμα τοῦ 1923 440 ἑκκτ. κορ. μεταλλικῶν, 20 ἑκ. διὰ τὸ 1924 και πλεονασμα 139 ἑκ. διὰ τὸ 1925. Ἐν τούτοις ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ 1923 ἔκλεισε μὲ ἔλλειμμα μόνον 53.1 ἑκ. και τοῦ 1924 μὲ πλεονασμα 62.9 ἐπίσης τοῦ 1925 ἰσοσκελίζεται. Διὰ τὸ 1926 αἱ εἰσπράξεις ὑπολογίζονται εἰς 527 κορ. και αἱ δαπάναι εἰς 502.7

Ἡ εὐνοϊκὴ αὕτη στροφή τοῦ προϋπολογισμοῦ ὀφείλεται εἰς τὴν μεγαλύτεραν ἀπόδοσιν τῶν εἰσπράξεων, περίπου 250% πλέον τῶν προϋπολογισθέντων, διότι ἡ περικοπὴ τῶν δαπανῶν δὲν ἠδυνήθη νὰ πραγματοποιηθῇ. Τὸ σχέδιον τῆς Κ. Τ. Ε. ὑπελόγιζε, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν μεταρρυθμίσεων τὰς δαπάνας εἰς 350 ἑκ. διὰ τὸ ἔτος 1925, ἐν ᾧ αὗται διατηροῦνται περί τὰ 500 ἑκ., και τοῦτο διότι ἡ ἐλάττωσις τῶν ὑπαλλήλων δὲν ἐπέφερε τὰς προσδοκώμενας αἰκονομίας, ἔνεκεν τῶν καταβαλλομένων ἀποζημιώσεων, τῶν συντάξεων κλπ. Τοῦθ' ἔνεκεν τὸ φθινόπωρον 1924, ἡ οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Κ. Τ. Ε., ἐν συννενοήσει μετὰ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου, κατήρτισε νέον σχέδιον οἰκονομικῆς ἐξυγιάνσεως, ὅπερ ἀπεδέχθη ἡ Αὐστρία. Δι' αὐτοῦ ὀρίζεται ὅτι αἱ δαπάναι δὲν ὀφείλουσι νὰ ὑπερβῶσι τὰ 545 ἑκ. κορώνας. Διὰ τὰς παραγωγικὰς δαπάνας ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Γενικὸν Ἐπίτροπον νὰ χρησιμοποιήσῃ μέρος ἐκ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ δανείου, ἡ Ἐπιτροπὴ συνιστᾷ ὅπως ταχέως κανονισθῇ νόμιμος σχέσις τῆς αὐστριακῆς κορώνας πρὸς ὄρισμένον βᾶρος χρυσοῦ. Καί, εἰ και εὐρίσκει ὅτι ἡ κατάστασις ἀποκαθίσταται και ἡ Κυβέρνησις ἐκπληρῶι τὰ ἀποφασισθέντα, δὲν θεωρεῖ ἔτι ὅτι ἐφθασεν ἡ στιγμή τῆς καταργήσεως τοῦ ἐλέγχου. Ἡ τοιαύτη εὐνοϊκὴ τροπὴ τοῦ προϋπολογισμοῦ κατέστησε δυνατὴν και μείωσιν φόρων τινῶν και μνημονεομένην τὴν ἐλάττωσιν τοῦ φόρου τῶν ἑταιριῶν ἀπὸ 36% εἰς 25%. Κατὰ Ἰούλιον 1925 ἐδήλωσεν ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, ἐν ἀνακινώσεσι του πρὸς τὸν τύπον, ὅτι τὸ τεθὲν πρόγραμμα, ἐν συννενοήσει μετὰ τῆς Κ. Τ. Ε. ἐπραγματοποιήθη. Οὕτω δ' ἐπετεύχθησαν· ἡ μείωσις τοῦ φόρου τῶν ἐπι τοῦ συναλλάγματος συναλλαγῶν, τοῦ φόρου τῶν ἑταιριῶν· ἡ ἐλευθερία τοῦ συναλλάγματος· ὁ καθορισμὸς νομίμου σχέσεως μεταξὺ τοῦ νέου νομίσματος και ὄρισμένου βάρους μετάλλου· ἡ τροποποίησις τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ἵνα παρασχεθῇ μεῶν ἐλαστικότης εἰς τὴν διαχείρισιν αὐτῆς.

IV. Το Δάνειον τῆς Ἀνασυγκροτήσεως

Ἡ κατάστασις περιήρχετο εἰς τὸ ἀπροχώρητον. Ἡ συνθήκη τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ, καθίστα ἀδύνατον τὴν ἐπιτυχίαν ἐξωτερικοῦ δανείου, διότι διὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν συμμάχων εἶχε ληφθῆ ὑποθήκη ἐφ' ὅλων τῶν κτήσεων και ἐσόδων τῆς Δημοκρατίας. Κατὰ τὰ ἔτη 1919 και 1920 παρεσχέθησαν βοήθειαι εἰς χρῆμα, κληθεῖσαι ἐπιτιθήσεως, ὑπὸ τῶν συμμάχων και ιδίως τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν και τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ δι' αὐτῶν δὲν ἦτο δυνατὴ ἡ ἀποκατάστασις. Κατὰ τὸ φθινόπωρον 1920 ὑπεβλήθη σχέδιον ἀναδιοργανώσεως ὑπὸ τοῦ Αὐστριακοῦ τμήματος τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ἐπανορθώσεων, βχαιζόμενον ἐπὶ τῆς παροχῆς

εξωτερικῶ δανείου καὶ κληθὲν ὑπὸ τοῦ συντάκτου αὐτοῦ Good-Scheme, ἀλλὰ παρέμεινεν ἀνεκτέλεστον, ἀρνούμενων τῶν Συμμάχων ν' ἄρῳσι τὰς ὑποθήκας. Ἡ κατάσταση ἐχειροτέρευε καταστροφικῶς ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. Τὸ Κράτος προσέφυγεν εἰς ἀλληπαλήλους ἐκδόσεις χαρτονομίσματος, ὅπως καλύπτῃ τὰς ἀνάγκας τοῦ προϋπολογισμοῦ, διότι αἱ εἰσπράξεις εἰς κορώνας, αἵτινες ἐξέπιπτον ἡμερησίως κατὰ μὴ ὑπολογισίμους πλέον ἀριθμούς, δὲν ἐπῆρκον ὅπως καλύψωσι τὰς δαπάνας, διαρκῶς πολλαπλασιαζομένης, ὀφουμένης τῆς τιμῆς τῶν κρατικῶν προμηθειῶν καὶ τῆς Κυβερνήσεως ἐξαναγκασμένης ν' αὐξάνῃ τὰς ἀποδοχὰς τῶν ὑπαλλήλων. Ἐγένετο τελεία βεράθρωσις τῶν κρατικῶν οικονομικῶν καὶ ἡ αὐστριακὴ κορῶνα, ἣς εἶχε διατηρήσῃ τὸ $\frac{1}{3}$ τῆς ἀξίας τῆς κατὰ τὴν ἀναγκωχὴν, μετὰ τινα ἔτη δὲν ἤξεν ἢ τὸ $\frac{1}{15}$ χιλιοστὸν τῆς μεταλλικῆς αὐτῆς ἀξίας. Αἱ περιουσίαι εἰς δάνεια ἐνυπόθηκα καὶ μὴ περιηλθόν εἰς τὸ μηδέν.

Ἐν τούτοις εἰς τὸ μέσον τῆς ἀθλίης ταύτης καταστάσεως ὑπῆρχεν ἓν παρήγορον σημεῖον ἢ θέλησις καὶ ἡ προσπάθεια ὄλων πρὸς ἀνασυγκρότησιν. Πανταχοῦ τῆς Αὐστριακῆς Δημοκρατίας δὲν ἠκούετο παρὰ μία λέξις «Wiederaufbau» (Ἀνοικοδόμησις).

Αἱ διάφοροι Κυβερνήσεις, ἀφ' οὗ, ἀπὸ τοῦ 1919, ἔκρουσαν ἐπὶ ματαίῳ ἀπάσας τὰς θύρας, ἀπειτάθησαν τέλος εἰς τὴν Κ.Τ.Ε. Τὸν Μάρτιον 1921, ἡ Σύσκεψις τοῦ Λονδίνου, ἀνέθεσεν εἰς τὴν Κ.Τ.Ε. τὴν μελέτην τοῦ ζητήματος. Ἡ οικονομικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Κ.Τ.Ε. κατήρτισε σχέδιον, χρονολογούμενον ἀπὸ τῆς 4)4)1922, ὑποβληθὲν εἰς τὸ Ἀνώτατον Συμμαχικὸν Συμβούλιον. Ὁ ἀναλαβὼν τὴν πρωθυπουργίαν κατὰ Ἰούλιον 1922, δόκτωρ Σαίπελ, εἰς τὴν δρᾶσιν καὶ αὐταπαρνήσιν τοῦ ὅπου, ἡ Αὐστρία πράγματι ὀφείλει τὴν ἀνοικοδόμησιν αὐτῆς, ἐνεφανίσθη αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τῆς Κ.Τ.Ε. καὶ, ἐν πλήρει αὐτῆς συνεδριάσει, ἀνέπτυξε διὰ ζωηρῶν χρωμάτων τὴν ἀπελπιστικὴν κατάστασιν τῆς χώρας του. Ἡ Κοινωνία ἐπελήφθη ἀμέσως τοῦ ζητήματος καὶ διώρισεν Ἐπιτροπὴν, ὅπως συμπληρώσῃ τὸ σχέδιον τῆς ἀνασυγκροτήσεως. Τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ δανείου κατέστησε δυνατὴν ἡ συναίνεσις τῶν Δυνάμεων, ὧν οἱ ἀντιπρόσωποι συνήλθον εἰς Λονδίνον, ὅπως δώσωσι προνομιακὴν θέσιν εἰς τὸ ληφθησόμενον δάνειον, ἐναντι τῶν ὑπαρχουσῶν ὑπὲρ αὐτῶν ὑποθηκῶν καὶ ὑπεγράψαν τὰ τρία σχετικὰ πρωτόκολλα ἐν Γενεύῃ τὴν 4)10)1922.

Ὡς βάσις ἐτέθη ἡ σταθεροποίησις τῆς κορώνας καί, ὅπως ἐπιτευχθῇ τοῦτο, τὰ πρωτόκολλα τῆς Γενεύης ἐθεώρησαν ἀναγκαῖον δάνειον κατὰ μέγιστον 650 ἐκ. κορωνῶν χρυσῶν, πρὸς πλήρωσιν τῶν ἐλλειμμάτων τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀναλαμβάνουσι τῆς Αὐστρίας νὰ ἰσοσκελίσῃ τοῦτον

ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ἔτους 1924, καὶ, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ, ἐπεβάλλετο πλήρης ἀναδιοργάνωσις τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, καὶ τῶν κρατικῶν ἐπιχειρήσεων (Σιδηροδρόμων, Τηλεγράφων, Ταχυδρομείων κλπ.), διὰ τῆς μειώσεως τοῦ ὑπερῷκου ὑπαλληλικοῦ ἀριθμοῦ καὶ ἐτέρων σχετικῶν διαρρυθμίσεων.

Ἡ ὑπηρεσία τοῦ δανείου ἐξασφαλίζετο διὰ τῶν ἐσόδων τῶν τελωνείων καὶ τοῦ μονοπωλείου τοῦ καπνοῦ καὶ ἐπιπροσθέτως διὰ τμηματικῶν ἐγγυήσεων τῶν Δυνάμεων Γαλλίας, Μεγάλης Βρετανίας, Τσεχοσλοβακίας, Ἰταλίας, Βελγίου, Δομιμαρκίας καὶ τῶν Κάτω Χωρῶν. Ἡ Ἑλβετία δὲν ἔδωκεν ἐγγύησιν, ἀλλ' ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ παράσῃ δάνειον εἰς τὴν Αὐστρίαν εἰκοσι ἐκ. κορωνῶν. Ἡ Ἰσπανία ἐπίσης ἀνεδέχθη δάνειον 26 ἐκ. Ἡ ἐγγύησις αὐτῆ τῶν Δυνάμεων ἦτο ἰδανικὴ, καθ' ὅσον αἱ εἰσπράξεις τῶν ἐκχωρηθεισῶν προσόδων ἦσαν ὑπεραρκεταὶ πρὸς κάλυψιν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δανείου, ἀπαιτούσης μηνιαίως 73 δισεκ. χαρτίνας κορώνας, ἐν ᾧ αἱ εἰσπράξεις αὐταὶ ἀνήλθον τὸν Δεκέμβριον 1922 εἰς 127.8 δισεκ. τὸν Ἰανουάριον 1923 εἰς 169, εἰρησκόμεναι ἐν διαρκῇ αὐξήσει.

Τὸ δάνειον διηρέθη εἰς ἑνδεκα τμήματα, ἐκδοθέντα εἰς ἑνδεκα διαφόρους χώρας κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούνιον, Ἰούλιον 1923. Τιμὴ ἐκδόσεως, ἡμερομηνία ἐκδόσεως καὶ ἐπιτόκιον διαφέρουσι κατὰ χώραν. Τὸ μέσον ἐπιτόκιον ἀνῆλθεν εἰς $7\frac{3}{4}\%$. Ἐκαστον τμήμα τοῦ δανείου ἐθνικοποιήθη εἰς τὴν χώραν, εἰς ἣν ἐξεδώθη καὶ δὲν ἐπιτρέπεται ἡ εἰσαγωγὴ εἰς τὸ χρηματιστήριον τῆς μιᾶς χώρας τῶν εἰς τὰς ἐτέρας χώρας ἐκδοθέντων τμημάτων. Τὸ μέτρον τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὰ ἐν τῇ μεταπολεμικῇ ἐποχῇ, δυνάμει ἐγωιστικῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς, ἀλλ' ἀσφαλῶς ἀσυμφόρου, παρεμβαλλόμενα κωλύματα εἰς τὴν ἐλευθερίαν κινήσεως τῶν τίτλων καὶ κεφαλαίων. Ἡ Αὐστρία συμμεθεῖξεν εἰς τὴν ἐκδοσιν διὰ 13 ἐκ. δολλάρια, εἰς τὴν τιμὴν 93% καὶ ἐπὶ τόκῳ 7% , τῆς ἐγγραφῆς ὀρισθείσης ἀπὸ τῆς 1-30)6)1923. Πανταχοῦ, ὅπου ἐξεδόθησαν τὰ τμήματα τοῦ δανείου, ὑπερεκαλύφθησαν. Ἡ τοποθέτησις εἰς Ἀγγλίαν ὄρισθη εἰς 14 ἐκ. λίρας καὶ ἐκαλύφθη παντάκως. Τὸ ποσὸν τοῦ δανείου ἀνῆλθεν εἰς 605 ἐκ. κορώνας μεταλλικὰς, ἐξ οὗ ποσοῦ ἐκρατήθησαν αἱ γενόμεναι, κατὰ τὰ προηγουμένα ἔτη, προκαταβολαὶ εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ ἀπέμεινε καθαρὸν ποσὸν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Κυβερνήσεως περίπου 320 ἐκ. κορ., ὅπως καλυφθῶσι τὰ ἐλλείματα τῶν προϋπολογισμῶν 1923 καὶ 1924.

Πρὸς πιστὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀποφαισθέντων, διορίζεται ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Κ.Τ.Ε., Ἐπιτροπὸς, ὅστις ἔχει τὴν γενικὴν ἐποπτεῖαν καὶ ἀνευ τῆς συναίνεσεως τοῦ ὅπου, ἡ Αὐστριακὴ Κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ χρησιμοποίησῃ ποσὰ ἐκ τοῦ δανείου. Τὸ ἔργον τῆς Κοινωνίας Καλιτσουνάκι «Ἀρχεῖον» τόμ. 6 (1926) Γ'.

θέλει θεωρηθῆ λήξαν, ἀπὸ τελείως ἀποκατασταθῆ ἡ οικονομικὴ κατάστασις τῆς Αὐστρίας. Τὴν 15)12)1922 διωρίσθη Γενικὸς Ἐπίτροπος, ὁ Δόκτωρ Α. R Zimmermann, πρῶτον δῆμαρχος τοῦ Ροττερδάμ, ὅστις ἐπέδειξεν ἐνεργητικότητα καὶ σταθερότητα θελήσεως ἀπαράμιλλον, μετὰ τῆς δεύσης λεπτότητος καὶ συνετέλεσε μεγίστως εἰς τὴν ἀναστήλωσιν τῆς Αὐστρίας.

Ἐκτὸς τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτρόπου ὑπάρχει καὶ Ἐλεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀποτελουμένη ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν ἐγγυηθεισῶν τῶν δάνειων Δυνάμεων, μὲ ἐριθμὸν ψήφων ἀνάλογον πρὸς τὴν παρ' ἐκάστης δοθείσαν ἐγγύησιν. Ἐάν αἱ ὑπέγγυοι εἰσπράξεις δὲν ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δανείου, ὁ Ἐπίτροπος δύναται νὰ ζητήσῃ συμπληρωτικὰς προσόδους.

V. Ἡ Ἐθνικὴ Αὐστριακὴ Τράπεζα

Ὡς βάσεις τῆς ἀναδιοργανώσεως ἐτέθησαν: δάνειον ἐξωτερικόν, περὶ οὗ ἐπραγματεύθημεν ἀνωτέρω, ἡ ἔδρυσις νέας τραπεζικῆς ἐκδοτικῆς καὶ διακοπὴ πάσης προκαταβολῆς εἰς τὸ Κράτος ἐκ μέρους τῆς Τραπεζικῆς. Ἡ Αὐστρουγγρική Τράπεζα εἶχε τεθῆ εἰς ἐκκαθάρισιν ἀπὸ τῆς 11)9) 1919 καὶ τὰ διαδεχθέντα τὴν Μοναρχίαν Κράτη προέβησαν εἰς τὴν σφράγισιν τῶν γραμματίων αὐτῆς καὶ ἐκ τούτων περιήλθον εἰς τὴν νέαν Τράπεζαν 4688 ἐκ. κορώναι. Τὸ χρέος τοῦ Δημοσίου πρὸς τὴν Τράπεζαν συνεποσοῦτο εἰς 2557 δισεκ. κορώνας καὶ ἀπὸ τῆς 18)11)1922 ἔπαυσε πᾶσα περαιτέρω προκαταβολή. Ἡ νέα Τράπεζα ἤρχισε τὰς ἐργασίας τῆς τὴν 2)1)1923, συσταθεῖσα διὰ τοῦ νόμου ἀπὸ—14)1) 1922, συμπληρωθέντος διὰ τοῦ νόμου ἀπὸ 24)7)1922, μὲ κεφάλαιον 30 ἐκ. κορωνῶν μεταλλικῶν, εἰς ὃ μετέσχον κατὰ μέγιστον μέρος αἱ λοιπαὶ αὐστριακαὶ τράπεζαι, καὶ ὅπερ ἐκαλύφθη τὴν 22)12)1922. Ἡ Τράπεζα εἶναι μετοχικὴ καὶ μόνον ὁ Διοικητὴς διορίζεται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Διὰ τὸ τραπεζογραμματίον ἐδημιουργήθη μία διάμεσος κατάσταση, μέχρις οὗ ἐπιτευχθῆ ἡ ἐπάνοδος εἰς ὑγιᾶ κυκλοφορίαν. Ἡ πρώτη ἄμεσος προσπάθεια τῆς Τραπεζικῆς ὑπῆρξεν ἡ σταθεροποίησις τοῦ χαρτίνου νομίσματος, ὅπερ καὶ ἐπετεύχθη.

Παραθέτομεν πίνακα τῶν σπουδαιότερων ἀρθρῶν τοῦ ἰσολογισμοῦ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζικῆς, κατὰ χαρακτηριστικὰς τινὰς ἐποχάς. Ὁ ἰσολογισμὸς τοῦ Ἰανουαρίου 1923 εἶναι ὁ πρῶτος, τοῦ Ἰουλίου 1924 δεικνύει ἠδὲξημένας τὰς προεξοφλήσεις καὶ τὴν κυκλοφορίαν, συνεπεῖα τῆς χρηματιστηριακῆς κρίσεως, τῆς 23)2)1925 εἶναι ὁ τελευταῖος εἰς χαρτίνας κορώνας καὶ τῆς 28)1)1925 ὁ πρῶτος εἰς τὸ νέον νόμισμα.

χρονολογία	Κυκλοφορία	ὕποχρεώσεις ὀψεως	Χρυσὸς καὶ συναλλάγ. (ἀποταμίευμα)	Χαρτοφυλάκιον	Παλαιὰ προκαταβολαὶ εἰς τὸ Κράτος	Σχέσις κάλυμματος	
Εἰς δισεκατομύρια χαρτίνας κορώνας							
7 Ἰανουάριος 1923	4053	417	1.195	730	2.557	29.7	
"	1924	6735	537	3.902	1.251	2.533	57.9
Ἰούλιος 1924	7996	896	3.363	3.303	2.231	49	
23 Φεβρουαρίου 1925	7181	913	3.238	1.305	2.162	45	
Νέον νόμισμα εἰς 1000 σελίνια							
28 Φεβρουαρίου 1915	795.724	31.577	331.003	128.367	215.017	41.4	
15 Ἀπριλίου 1926	749.417	74.964	500.667	79.120	133.393	66.8	

Τὸ κάλυμμα τῶν τραπεζογραμματίων καὶ τῶν ἐν ὄψει ὑποχρεώσεων, εἰς μεταλλικὸν καὶ συνάλλαγμα, τὸ πρῶτον ὀρίζεται εἰς 20 % καὶ ὀφείλει νὰ φθάσῃ τὸ 33 1/2, ὅπερ καὶ ἐγένετο κατὰ Μάιον 1923. Τὸν Ἰανουάριον 1924 τὸ κάλυμμα τῶν τραπεζογραμματίων διὰ χρυσοῦ καὶ συναλλάγματος φθάνει τὸ 57.9, ὅπως μειωθῆ βαθμῆδὸν εἰς 42 % κατὰ Ἰούλιον 1924, συνεπεῖα τῆς χρηματιστηριακῆς κρίσεως τῆς ἀνοξέως 1924, καθ' ἣν ἡ Τράπεζα, ὅπως σώσῃ τὴν κατάστασιν προέβη εἰς γενναίας προεξοφλήσεις, δι' αὐξήσεως τῆς κυκλοφορίας. Τὸν Ἰούλιον 1924 αἱ προεξοφλήσεις ἀνέρχονται εἰς 3303 δισεκ. κορωνῶν καὶ ἡ κυκλοφορία εἰς 7996. Τὸν Ὀκτώβριον 1924 ἡ κυκλοφορία ἀνέρχεται εἰς 8213, μειουμένη κατόπιν. Τὸ κάλυμμα τῶν τραπεζογραμματίων ἀνέρχεται τὴν 15)12)1924 εἰς 58 % (Τραπεζογραμμάτια 7603, χρυσὸς καὶ συναλλάγμα 4417). Κατόπιν πάλιν ἐπέρχεται μείωσις, κατόπιν πάλιν σημαντικὴ βελτίωσις, ὅπως ἐσχάτως ὑπερβῆ τὸ 65 %. Τὸ ἐκ 2557 δισεκ. κορωνῶν ἀρχικὸν χρέος τοῦ Δημοσίου, διαρκῶς γενναίως μειοῦται.

VI. Ἄλλαι Τράπεζαι

Ὡς εἰς ἅπαντα τὰ ἔθνη ἡ χρηματικὴ ἐξόγκωσις, καὶ εἰς πολὺ μείζονα βαθμὸν ἐν Αὐστρίᾳ, ἔνεκεν τῶν πέραν παντὸς ὑπολογισμοῦ ὀρίου ἐκδόσεων, παρέτχεν ἀφορμὴν, εἰς τὴν ἐμφάνισιν εἰς τὸν στίβον ἀπείρων τυχαρπάζτων τραπεζικῶν καὶ τὴν ἔδρυσιν πληθῶς τραπεζῶν, ὧν τὸ πλεῖστον ὑπέκυψεν εἰς τὸ μοιραῖον τέλος, ὅταν μετεβλήθησαν αἱ κατα-

στάσεις και ιδίως οι πλείστοι Τραπεζίται ήναγκάσθησαν να προδώσιν εις έκκαθάρισιν, όταν κατά τὸ 1925, εξακολουθούσης τῆς κρίσεως, ἐξεδόθη νόμος, καθ' ὃν ὑπεχρεώθησαν να υποβάλωσιν αἰτησιν ἀδείας ἐξακολουθήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, παρεχομένης κατόπιν αὐστηρᾶς ἐρεύνης περὶ τῆς οἰκονομικῆς αὐτῶν θέσεως. Αἱ ἀρχαίαι τράπεζαι διετήρησαν τὰς παλαιὰς αὐτῶν καλὰς συνηθείας καὶ κατώρθωσαν να ὑπερπηθήσωσι τὰς δυσχερείας καὶ σωθῶσι. Πάντοτε δ' ἡ Βιέννη παραμένει κέντρον τραπεζικῶν καὶ οἰκονομικῶν πρώτης τάξεως καὶ ὑπάρχει εὐρὸν στάδιον δράσεως διὰ τὰς τραπεζάς.

Ἡ χρηματικὴ στενότης εἶχεν ἀποστερήσῃ τὰς τραπεζάς τῶν χρηματικῶν αὐτῶν πηγῶν. ἀναλαμβάνομένων τῶν κατιθέσεων. Ἀπὸ τοῦ 1923, ὅτε τὸ νόμισμα ἐσταθεροποιήθη, ἡ ἀποταμίευσις ἤρχισε να λαμβάνη πάλιν τὴν πρὸς τὰς τραπεζάς δδόν.

Ἐν εἶναι βέβαιον ὅτι αἱ Αὐστριακαὶ Τράπεζαι, ἔχουσαι καλὴν ὀργάνωσιν, καλὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις καὶ πρόθυμον ὑποστήριξιν ἐκ μέρους τῆς Ἐθνικῆς Αὐστριακῆς Τραπεζῆς, θέλουσι προσφέρει ἐξέχουσαν συμβολὴν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀναδιοργάνωσιν.

Αἱ Κρίσεις. Ἀπὸ τοῦ φθινοπώρου 1922, ὅτε ἡ ἀπόφασις τῆς βοηθείας εἰς τὴν Αὐστρίαν ἐγένετο πραγματικότης, ἡ μεταβολὴ τῶν προηγουμένων καταστάσεων δὲν ἦτο δυνατόν να ἐπέλθῃ ἄνευ κλονισμῶν. Ἐνέσκηψε βιομηχανικὴ κρίσις, ἣτις λαμβάνει μεγάλας διαστάσεις κατὰ τὸ ἔτος 1923, μὲ διαφόρους μεταλλαγὰς, ὅτε ἐπὶ τὰ χεῖρω, ὅτε ἐπὶ τὰ βελτίω, ὅπερ δεικνύουσιν αἱ μεταβολαὶ εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν στερουμένων ἐργασίας, οἷτινες κατὰ Μάρτιον 1923 ἀνέρχονται εἰς 167.417 καὶ περιορίζονται κατὰ Σεπτέμβριον 1924 εἰς 74.000, ὅπως καὶ πάλιν κατόπιν ὁ ἀριθμὸς αὐξήσῃ καὶ ὑπερβῇ τὴν τελευταίαν ἐποχὴν τὰς 200.000.

Ἐκτὸς ὅμως ταύτης, ἐπηκολούθησε καὶ ἑτέρα, ἡ χρηματιστηριακὴ, ἣτις ἐπέδρασεν ἐκ νέου ἐπὶ τῆς πρώτης καὶ δὲν ἀφήκε να ἐπέλθῃ ἀναψυχή. Ἀπὸ τοῦ φθινοπώρου 1922 ἤρχισε μεγάλη ὑψωτικὴ κίνησις εἰς τὰς τιμὰς τῶν χρεωγράφων, ἐρειδομένη ἐπὶ ὑπερβολικῆς αἰσιοδοξίας, εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῆς σταθεροποιήσεως τοῦ νομίσματος καὶ τῆς ἰσοσκελίσεως τοῦ πρῦπολογισμοῦ, δημιουργουσῶν τὴν ἐλπίδα εἰσορῆς ξένων κεφαλαίων καὶ ἐπανόδου τῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τοποθετημένων αὐστριακῶν. Ἡ ὑψωσις ἐξηκολούθησε μέχρι τῶν μέσων 1923, ὑπερβαίνουσα πᾶν μέτρον καὶ ἄνευ ὑπολογισμῶν ἐσωτερικῆς ἀξίας ἢ δυνατοῦ διανομῆς ἀναλόγων μερισμάτων. Τὴν δευτέραν ἐξαμηνίαν 1923 ἡ ὑψωσις ἤρχισε ν' ἀνακόπτεται, ἀλλ' οἱ κάτοχοι, πρὸς ἀποφυγὴν καταστροφῆς, προσεπάθουν παντὶ σθένει να κρατήσωσι τὴν θέσιν των, καταβάλλοντες ὑπερβολικοὺς μεταφορικοὺς τόκους μέχρι 300% καὶ πλέον.

Τοιαύτη κατάστασις δὲν ἦτο δυνατόν να διαρκέσῃ. Τὸ γεγονός ὅμως ὅπερ κατέρριψε τελειωτικῶς τὸν ἐκ χάρτου πύργον, ἦτο ἡ ἀσκηθεῖσα ἐν Βιέννῃ κερδοσκοπία ἐπὶ τῆς πτώσεως τοῦ γαλλικοῦ φράγκου, ἣτις ἀπέβη ἐναντίον τῆς. Ἡ ἀναστολὴ δύο τραπεζῶν κατὰ Μάιον καὶ Ἰούλιον 1924 ἐσημαίωσε τὸ ὀξυτάτον σημεῖον τῆς κρίσεως.

Ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω ἡ Τράπεζα προσήλθεν ἀρωγὸς διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ χαρτοφυλακίου τῆς. Ἐξ' ἑτέρου ὅμως πρὸς περιστολὴν ἐχρησιμοποίησε τὸ σύνθημα μέσον εἰς τοιοῦτας περιστάσεις, τὴν ὑψωσιν τοῦ ἐπιτοκίου ἀπὸ 9 εἰς 12% τὴν 5)6)1924 καὶ εἰς 15% τὴν 13)8)24 καὶ συνεπεία τούτου αἱ τράπεζαι ὑψωσαν τὸν τόκον καταθέσεων καὶ ταμειυτηρίου εἰς 12%. Τὸ μέτρον ἐν τούτοις τοῦτο δὲν δεικνύεται ἀποτελεσματικόν, ἐφ' ὅσον τὰ γραμμάτια κυκλοφοροῦσιν ἀναγκαστικῶς, καὶ ἀσκόπως ἐπιδαρῶνται τὰς ἐπιχειρήσεις, αἷτινες ἔχουσι ἀνάγκην χρημάτων, ὅπως διατηρηθῶσι καὶ πληρῶνουσιν ὅ,τι ταῖς ζητηθῇ. Συντελεστικὸν δεικνύεται τὸ μέτρον τῆς αὐστηρᾶς ἐρεύνης τῆς ποιότητος τῶν εἰς προεξόφλησιν συναλλαγματικῶν καὶ ὅπερ ἐφήρμοσεν ἡ Τράπεζα καὶ αἱ προεξοφλήσεις ἀπὸ 3303 τὸν Ἰούλιον 1924, κατῆλθεν εἰς 2309 τὴν 15 Νοεμβρίου ὡς πρὸς δὲ τὸ ἐπιτόκιον ἡ Τράπεζα κατόπιν, ἵνα μὴ ἡ βιομηχανία, τὸ ἐμπόριον καὶ ἐν γένει ἡ οἰκονομικὴ κίνησις ὑφίστανται τὸ βῆρος ὑπερβολικῶν τόκων, ἠκολούθησε τὴν ὀρθὴν πολιτικὴν καὶ ὑπεβίβασε τὸν τόκον εἰς 13% τὴν 13)11)1924 καὶ κατόπιν πρόβη εἰς νέας ὑποβιβάσεις καὶ τελευταίον τὴν 31)3)1926 ἐκανόνισεν εἰς 7½%. Ὁ χρηματιστηριακὸς μαρασμὸς ἐν τούτοις ἐξακολουθεῖ. Βελτίωσις ἀρχίζει να ὑποψώσῃ τὸ τρέχον ἔτος.

VII Τιμὴ συναλλάγματος

Τὸ ἄρτιον τῆς αὐστριακῆς κορώνας εἶναι μία λίρα = 24.02 κορ. ἑκατὸν φράγκα — 95,23 κορ., ἐν δολλάριον = 4.93½. μία κορῶνα 1,05 φράγκα.

Ἡ κορῶνα μέχρι τῆς ἀνακωχῆς διετήρησε σχετικῶς καλὴν τιμὴν. Ἡ πτώσις ἦτο βαθμιαία καὶ οὐχὶ μεγάλης ἐκτάσεως. Ἡ μέση τιμὴ τῆς τελευταίας τριμηνίας ἔτους 1918 ἦτο ἐν δολ. = 13.87 ἦτοι μία κορῶνα χρυσῆ ἦτο ἴση πρὸς 2,81 χαρτίνας. Τὰ ἔτη 1919, 1920, 1921, ἡ πτώσις τῆς κορῶνας βαδίζει γοργῶς, διαρκῶς ἐπιτεινομένη, ἀλλὰ πάντως οὐχὶ καταστροφικῶς ὡς γίνεται κατόπιν. Ἡ μέση τιμὴ τοῦ δολλαρίου ἀνέρχεται τὴν τετάρτην τριμηνίαν 1920 εἰς κορῶνας χαρτίνας 467.75 ἦτοι μία κορῶνα χρυσῆ ἀντιστοιχεῖ εἰς 94.78 χαρτίνας. Αἱ ἐπανειλημμένοι πλέον κατὰ κολοσσιαία ποσὰ ἐκδόσεις, ὅπως καλύπτονται τὰ ἐλλείμματα τοῦ πρῶπολογισμοῦ, ἐπιφέρουσι τελείαν συναλλαγματικὴν ἀ-

ναρχίαν και εξευτελισμόν τοῦ χαρτίου νομίσματος, μέχρι σχεδόν ἐκμηδενίσως, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ φθάσῃ τὴν τελείαν καταστροφὴν τοῦ γερμανικοῦ μάρκου. Ἐν δολλάριον τὴν 1 Αὐγούστου 1921 ἀντιστοιχεῖ εἰς 992.45 κορώνας, τὴν τελευταίαν τριμηνίαν τοῦ ἔτους ἀνέρχεται εἰς 5137. τὴν δευτέραν 1922 εἰς 11025. τὴν τρίτην 54666, τὴν τετάρτην εἰς 72.456 (ἦτοι μία χρυσὴ κορῶνα = 14681 χάρτιναι).

Ἐπειδὴ ἐν Ἑλλάδι ἐσυνειθίσασμεν νὰ ὑπολογίζωμεν τὴν ἀξίαν τῆς δραχμῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀγγλικῆς λίρας, παραθέτομεν πίνακα τῆς τιμῆς τῆς λίρας εἰς κορώνας κατὰ διαφόρους ἐποχάς:

μία λίρα στερλίνα = κορ. χάρτιναι	μία κορῶνα χρυσὴ = κορ. χάρτιναι	μία λίρα στερλίνα = κορ. χάρτιναι	μία κορῶνα χρυσὴ = κορ. χάρτιναι
1)1)1919 74.18	8.89	1)1)1922 346000	17000
1)1)1920 670	32.37	2)1)1923 325850	14250
1)1)1921 2385	110	2)1)1924 306100	14400
1)1)1921 24590	1190	2)1)1925 337400	14400

*Ὅτε ἐπενέβη ἡ κοινωμία, ἀπηγορεύοντο περίπου 15000 χάρτιναι κορῶναι, ὅπως ἀγορασθῆ μία κορῶνα χρυσή. Ἄλλ' ἀπαξ κατόπιν ἀνεκόπη πᾶσα ἐκδοσις χαρτονομίσματος, ὠρίσθη ὅπως τὰ ἀλλεϊμάτα τοῦ προϋπολογισμοῦ καλυφθῶσιν ἐκ τοῦ ληφθησομένου δανείου καὶ ἀπηγορεύθη πᾶς δανεισμός εἰς τὸ Κράτος, αὐθρομήτως ἐσταθεροποιήθη ἡ κορῶνα εἰς τὰ 14400, ἣν τιμὴν υἱοθέτησεν ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα, τῆς λίρας ἀντιστοιχοῦσης εἰς 335—340000 χαρτίνας κορώνας καὶ τοῦ δολλαρίου εἰς 70. 935 κορώνας, καὶ ἦν τιμὴν κατώρθωσε νὰ διατηρήσῃ δι' ἐν καταλλήλῳ χρόνῳ ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως συναλλάγματος καὶ τῆς τηρήσεως ἀναλόγου καλύμματος. Ὁ Γενικὸς Ἐπίτροπος Zimmermann εἰς τὴν ἀπὸ 31)10)1924 ἐκθεσίᾳ του ἀναφέρει ὅτι, χάριν εἰς καλὴν συναλλαγματικὴν πολιτικὴν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ὀφείλεται ἡ ἐξασφάλισις τῆς πλήρους σταθεροποιήσεως τῆς κορῶνας. Οὕτω δὲ κατωρθώθη ἡ παγίωσις τῆς τιμῆς τῆς κορῶνας καὶ ἐγένετο μὲν τοῦτο, διὰ τοῦ ἐξευτελισμοῦ τοῦ νομίσματος, ὅπερ σημαίνει πτώχευσιν τοῦ Κράτους, ἀλλ' ἡ τοιαύτη διαρρυθμίσις εἶναι ἡ μόνη ἀπομένουσα σάνις σωτηρίας εἰς τοιαύτας περιστάσεις. Ὁ τοιοῦτος κανονισμός προϋποτίθεται ὅτι δημιουργεῖ μίαν προσωρινὴν κατάστασιν, μέχρις οὗ τὰ πράγματα δεξιῶσιν ἐὰν ἔσται δυνατὴ καὶ συμφέρουσα ἢ εἰς μεταλλικὴν κυκλοφορίαν ἐπάνοδοσ. Πρὸς προπαρασκευὴν δ' ἤδη καθορισμοῦ χρυσῆς μονάδος, ἡ Αὐστριακὴ Κυβέρνησις τὴν 22)12)1923 ἐψήφισε νόμον ἐκδόσεως ἀργυρῶν νομισμάτων, ὅστις τὴν νομισματικὴν μονάδα ὀνομάζει σελίνιον, ὅπως διαφόρου περιεκτικότητος τοῦ ἀγγλικοῦ, καὶ ὅπερ εἶναι ἴσον πρὸς 10000 χαρ-

τίνας κορώνας. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τοῦ νόμου τυποῦνται νομίσματα 5000 κορ.= 1)2 σελίνιον, 10000 κορ.=1 σελ. καὶ 20000=2 σελίνια.

Ἀπὸ μιᾶς ἀπόψεως ἐδείχθησαν τὰ εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπεμβάσεως, διὰ τῆς δεικνυομένης πλέον ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν χαρτίνην κορῶναν εἰς τὴν καθορισθεῖσαν τιμὴν, οὕτως ὥστε τὸ κοινὸν πλέον δὲν ἐζητεῖ τὸ μετατρέψῃ τὰς χαρτίνας κορώνας εἰς ξένον συναλλάγμα, ἀλλὰ καὶ οἱ κάτοχοι συναλλάγματος μετέτρεπον αὐτὸ εἰς κορώνας, ἐφ' ὅσον ἐδημιουργήθη ἡ πεποίθησις ὅτι δὲν ὑπάρχει πλέον στάδιον ὑποτιμήσεως, τοῦ ἐγχωρίου νομίσματος. Συνάμα δ' ἐγένετο ταχεῖα ἀξίωσις τῶν καταθέσεων εἰς τὰς Τραπεζάς. Ἀπὸ ἐτέρας ὁμοῦ ἀπόψεως ἐνέσκηψαν κρῖσεις, περὶ ὧν ἐπραγματεύθημεν ἀνωτέρω, καὶ ὁ τιμὰριθμὸς τῆς ζωῆς διατηρήθη εἰς πολὺ ὑψηλὰ ἐπίπεδα.

Κυκλοφορία

Ἡ κυκλοφορία πρὸ τοῦ πολέμου ἦτο περίπου 800 ἐκ. κορ. τὴν 1 Αὐγούστου 1919 8000 ἑκατ. (τιμὴ δολλαρίου 38,5). Τὴν 1 Αὐγούστου 1920 ἀνέρχεται εἰς 18722 ἑκατ. καὶ τὴν 1 Αὐγούστου 1921 εἰς 54107 (τιμὴ δολλαρίου 996). Τὴν 23 Αὐγούστου 1921 τὸ δολλάριον εἶχεν ἀξίαν 223 φορές πλέον τῆς προπολεμικῆς καὶ ἡ ἀγγλικὴ λίρα 171, ἐνῶ ἡ κυκλοφορία εἶχεν ἀξιεθῆ μόνον κατὰ 68 φορές. Τὴν 3 Δεκεμβρίου 1922 ἡ κυκλοφορία ἀνέρχεται εἰς 3,7 τρισεκατ.

VIII. Τελικὴ νομισματικὴ ἀποκατάστασις

Ἡ πλήρης ἐπιτυχία τῆς σταθεροποιήσεως τῆς κορῶνας παρέσχε πλέον πλήρη ἐχέγγυα διὰ τὴν νομισματικὴν ἀποκατάστασιν. Τὴν 20 Δεκεμβρίου 1924 ἐψηφίσθη εἰς τρίτην ἀνάγνωσιν νόμος, δι' οὗ καθιερῶνται ὀριστικῶς ὡς νομισματικὴ μονὰς τὸ σελίνιον, διαιρούμενον εἰς ἑκατὸν groschen καὶ ἀντιστοιχοῦν εἰς 10000 χαρτίνας κορώνας. Μία ἀγγλικὴ λίρα εἶναι ἴση πρὸς 34,58¹/₂ σελίνια, δέκα δολλάρια—710,60 σελίνια. Τὴν 1 Μαρτίου 1925 αἱ διάφοροι κρατικαὶ ὀπηρεσίαι καὶ αἱ τράπεζαι εἰσήγαγον τὸ σελίνιον εἰς τὴν λογιστικὴν των. Τίθεται δ' εἰς κυκλοφορίαν εἰς τμήματα 5,20 100 καὶ χίλια σελ. εἰς χρυσὸν καὶ ¹/₂ καὶ 1 εἰς κερματικὰ ἀργύρου. Μία χρυσὴ κορῶνα ἀντιστοιχεῖ εἰς 1,44 σελίνιον.

Ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀγγλικὴν λίραν ἡ συναλλαγματικὴ τιμὴ ἔχει ὡς ἑξῆς:

3)IV	1925	33,95
17)IV	,	34,01 ¹ / ₂
16)IV	1926	34,45

Ἡ τῆς ὄλης ὡς ἄνω περιγραφίσεως ἐξελίξεως δείκνυται ὅτι πρῶτον στοιχεῖον νομισματικῆς σταθεροποιήσεως εἶναι ἡ ἰσοσχέλις τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, διότι μόνον οὕτω παγιοῦται ἡ πεποθήσεις διὰ δὲν θὰ κυκλοφορήσῃ πλέον νέον χαρτονόμισμα. Πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου, ὁ Αὐστριακὸς λαὸς υπέστη δυσβάστακτα βάρη καὶ υπεδλήθη εἰς θυσίας καὶ στερήσεις, αἵτινες ἐπιπλήττουσιν αὐτόν. Ὑπῆρξεν ὁμοῦ σταθερὰ καὶ ἀδιάκοπος προσπάθεια, ἐξικνουμένη μέχρι ὑπερανθρώπου πράγματι θελήσεως, διότι ἀπὸ ἄκρου τῆς ὄλης Ἐπικρατείας δὲν ἤκούετο παρὰ μόνον μία φωνή «Wiederaufbau» ἡ λέξις ἀνοικοδόμησις.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΠΟΛΙΣ DANZIG ΚΑΙ ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΑΥΤΗΣ (1)

ΥΠΟ ΗΛΙΑ Γ. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Διὰ τῶν ἀρθ. 100 ἐπ. τῆς ἀπὸ 28 Ἰουνίου 1919 συνθήκης τῶν Βερσαλλίων ἀπέναντι τῆς υποχρεώσεως τὴν ὁποίαν ἀνελάμβανεν ἡ Γερμανία νὰ παραιτηθῇ ὅλων τῶν δικαιωμάτων καὶ ἀπαιτήσεων τῆς ἐπὶ τῆς πόλεως Danzig, οἱ Σύμμαχοι Δυνάμεις, ὑπὲρ τὴν προσωρινὴν «κηδεμονίαν» τῶν ὁπίων θὰ περιήρχετο αὕτη, ἐβεβαίουν (ἀρθ. 102) ὅτι θὰ καταστήσουν αὐτὴν «ἐλευθέραν πόλιν» ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἀναλαμβάνουσαι ταυτοχρόνως τὴν υποχρέωσιν νὰ μεσολαβήσουν εἰς τὴν κατάρτησιν τῆς ὑπὸ τοῦ ἀρθ. 104 τῆς αὐτῆς συνθήκης προβλεπομένης συμφωνίας μεταξὺ Πολωνίας καὶ Danzig. Τὸ ἀρθ. 103 τῆς συνθήκης προέβλεπε διὰ τὸ Σύνταγμα τῆς Danzig, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ καταρτισθῇ «ἐκ συμφώνου ἑνὸς ἐπιτετραμμένου τῆς κοινῆς τῶν Ἐθνῶν καὶ τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων τῆς ἐλευθέρως πόλεως Danzig» καὶ θὰ ἐτίθετο ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῆς Κ.Τ.Ε. Πράγματι δὲ μετὰ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλίων (10 Ἰανουαρίου 1920) ὁ τότε Ἐπιτετραμμένος τῆς Κ.Τ.Ε. ἐν Danzig, sir Reginald Tower προεκήρυξε ἡν 27 Μαρτίου 1920 ἐκλογὰς Συντακτικῆς Συνελεύσεως διὰ τὴν 16 Μαΐου 1920.

Ἡ Συντακτικὴ Συνέλευσις συγκατεμένη ἐξ 120 βουλευτῶν, κατὰ τὸ Τὸ Σύνταγμα, ἀπὸ 31 Μαΐου 1920 Διάταγμα τοῦ Ἐπιτετραμμένου τῆς Κ.Τ.Ε. σκοπὸν εἶχε τὴν συνομολόγησιν τῆς ὑπὸ τοῦ ἀρθ. 104 τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλίων προβλεπομένης συμφωνίας, κυρίως ὁμοῦ τὴν κατάρτησιν τοῦ Συντάγματος τῆς ἐλευθέρως πόλεως. Ἐντὸς δὲ μικροῦ σχετικῶς χρονικοῦ διαστήματος ἡ Συντ. Συνέλευσις κατήρτισε τὸ Σύνταγμα ψηφίσασα εἰς τὰς δύο συνεδριάσεις τῆς 10 καὶ 11 Αὐγούστου 1920 εἰς τρίτην ἀνάγνωσιν αὐτό.

Ἄν καὶ κατὰ τὰς συνεδριάσεις τῶν τῆς συνταγματικῆς ἐπιτροπῆς, ἔσον καὶ τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως παρίστατο ὁ Ἐπιτετραμμένος

(1) Βιβλιογραφία : Loening, Die Verfassung der Freien Stadt Danzig ἐν τῷ Jahrb. des öffent. Rechts τ. X (1920) σ. 489 ἐπ. Bunke, Die Danziger Verfassung ἐν D.J.Z. (1920) τ. 25 σ. 747 ἐπ. Tigler, Danzig, völkerrechtliche Stellung ἐν τῷ Wörterb. des Völkerr. und der Diplomatie τοῦ Strupp τ. I σ. 217 ἐπ. Loening, Die völkerr. Stellung Danzigs 1921, Bunke, ὁμοίως ἐν D.J.Z. τ. 24 (1919) σ. 1012 ἐπ.

Τὸ προκείμενον Referat δὲν σκοπεῖ νὰ ἐξαντλήσῃ τὸ ὅλον τοῦ θέματος, ἀλλ' ἀπλῶς νὰ δώσῃ μικρὰν εἰκόνα τῆς διεθνούς θέσεως τῆς Danzig καὶ τοῦ πολιτεύματος αὐτῆς.

τῆς Κ.Τ.Ε., συμφώνως πρὸς τὸ ἀρθ. 103 τῆς συνθήκης, χωρὶς ὁμως νὰ λάβῃ ποτὲ μέρος εἰς τὰς συζητήσεις, ἐν τούτοις τὸ Σύνταγμα ἔπρεπε νὰ τεθῆ ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τῆς Κ.Τ.Ε. ἂν καὶ τοιοῦτόν τι δὲν ἐξάγεται ῥητῶς ἐξ αὐτῆς τῆς συνθήκης. Ὁ Loenig (1) ὑποστηρίζει ὅτι διὰ τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλίων ἀνεγνωρίσθη τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Κ.Τ.Ε. νὰ τροποποιήσῃ τὸ Σύντ. τῆς Danzig, ἐπικαλούμενος αὐτὰ τὰ ἐπακολούθησαντα γεγονότα, ἐνῶ ἀντιθέτως ὁ Bunke (2) δέχεται ὅτι τοιοῦτον δικαίωμα δὲν ἀνεγνωρίζεται ἢ συνθήκη εἰς τὴν Κ.Τ.Ε.

Νομίζω ὅτι ἡ ὀρθὴ γνώμη εὐρίσκειται εἰς τὸ μέσον τῶν δύο. Διότι ναὶ μὲν πράγματι οὐδεμία ῥητὴ σχετικὴ διάταξις ἀπαντᾷται εἰς τὴν συνθήκην, τὸ ὅτι ὁμως τὸ Σύνταγμα ἔπρεπε νὰ τύχῃ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Κ.Τ.Ε. προκύπτει ἐμμέσως ἐκ τοῦ ἀρθ. 103 τῆς συνθήκης καθ' ὃ τὸ Σύνταγμα τῆς Danzig διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῆς Κ.Τ.Ε. Πάντως, ἡ βραδύτερον ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Κ.Τ.Ε. ληφθεῖσα ἀπόφασις δι' ἧς ἐπιφυλάσσει τοῦτο αὐτῷ τὸ δικαίωμα ἐπ' ἀόριστον «νὰ ἐπιφέρῃ καὶ ἄλλας τροποποιήσεις εἰς τὸ σύνταγμα, τὰς ὁποίας ἡ πρᾶξις ἤθελεν ὑποδείξει ὡς ἀναγκαίας ἢ ἠθέλον θεωρηθῆ ὡς συμφέρουσαι» ὑποθέτω ὅτι ἀντίκειται πρὸς αὐτὸ τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλίων, ἣτις κατ' εὐρείαν μόνον ἐρμηνείαν ἐπιτρέπει τὴν συγκατάθεσιν τῆς Κ.Τ.Ε. ἀπλῶς διὰ τὴν ὀριστικὴν διατύπωσιν τοῦ Συντάγματος, ὅπως καὶ διὰ πᾶσαν ἐπερχομένην τροποποίησιν ἐν τῷ μέλλοντι ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῆς Danzig. Τοῦτο δὲ ἐπιτρέπει καὶ ἡ § 3 τοῦ ἀρθ. 48 τοῦ Συντάγματος (3) τεθεῖσα κατόπιν ἐπιμονῆς τοῦ Συμβουλίου τῆς Κ.Τ.Ε.

Τὸ Σύντ. τῆς Danzig ὡς κατηρτίσθη ὑπὸ τῆς Συντ. Συνελεύσεως τεθὲν ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τῆς Κ.Τ.Ε. ἀπησχόλησε αὐτὴν εἰς τὴν ἐν Γενεύῃ σύνοδον τοῦ 1920, ἣ δὲ ληφθεῖσα ὑπ' αὐτῆς ἀπόφασις ὑπεχρέου τὴν Συντακτικὴν Συνέλευσιν τῆς Danzig νὰ ἐπιφέρῃ ἐντὸς τριῶν ἐβδομάδων σημαντικὰς τροποποιήσεις ἐπ' αὐτοῦ.

Τὴν 9ην Ν)βρίου 1920 ὑπεγράφη ἐν Παρισίοις ἡ συμφωνία Πολωνίας—Danzig καὶ τὴν 15 Ν)βρίου 1920 ἐκηρύχθη ἡ Danzig «ἐλευθέρη πόλις». Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἤρχισεν ἰσχύον τὸ Σύνταγμα, ἂν καὶ δὲν εἶχε ἀκόμη δημοσιευθῆ εἰς τὴν ἑφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως (Staatsanzeiger) καὶ ἐνῶ εἰσέτι τὸ Συμβούλιον τῆς Κ.Τ.Ε. ἐζήτην νέας τροποποιήσεις ἐπ' αὐτοῦ, τὰς ὁποίας ἀπεδέχθη βραδύτερον διὰ τοῦ ἀπὸ 9 Δ)βρίου

(1) Die Verfassung κλπ. ἐν. ἄν. σ. 441.

(2) D.J.Z. (1920) τ. 25 σ. 747

(3) «Πᾶσα μεταβολὴ τοῦ Συντ. ἄρχεται ἰσχύουσα ἀφ' οὗ προηγουμένως ἀνακοινωθῆ εἰς τὴν Κ.Τ.Ε. αὕτη δὲ δηλώσει ὅτι οὐδεμίαν ἀντίρρησην ἔχει».

1920 ἡ πρώτη Βουλὴ τῆς Danzig (4).

Ὅτι ἡ Danzig ἀποτελεῖ Πολιτείαν (5), μὲ ἴδιον λαὸν κλπ. ἀκριβῶς διότι συντρέχουν ὅλα τ' ἀπαραίτητα στοιχεῖα διὰ τὴν ἐννοίαν μιᾶς Πολιτείας, οὐδεμία ἀμφιβολία δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Ὁ ἀντίθετος ἰσχυρισμὸς τῆς Πολωνίας ὅτι ἡ Danzig ἀποτελεῖ τμῆμα αὐτῆς, μὲ εὐρείαν αὐτοδιοίκησιν δὲν εἶνε ἀληθές. Διότι καὶ εἰς τὴν σχετικὴν διακοίνωσιν ἦν ἀπρόθυμον αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις εἰς τὴν Πολωνίαν ἀνεγνωρίσθη ἡ Danzig ὡς ἴδια Πολιτεία, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλίων, δι' ἧς ἀνεγνωρίσθη εἰς αὐτὴν τὸ δικαίωμα νὰ ἔχῃ ἴδιον Σύνταγμα, ἰδίου πολιτείας (ἀρθ. 105) κλπ. (6) προκύπτει ὅτι ἡ Danzig ἔπρεπε ν' ἀποτελέσῃ ἴδιαν Πολιτείαν, διατελοῦσα ὁμως, ἀπὸ διεθνούς ἀπόψεως, εἰς ὀρισμένην σχέσιν πρὸς τὴν Πολωνίαν.

Τὸ ἀκανθῶδες ὁμως ζήτημα ἐγκεῖται εἰς τὸ ἐξῆς: ἀπὸ πότε ἡ Danzig ἀποτελεῖ ἴδιαν Πολιτείαν. Ὁ Tigler (4) φρονεῖ ὅτι ἀπὸ τῆς 10 Ἰανουαρίου 1920 ὅτε καὶ ἀπεσπάσθη τῆς Γερμανίας ἀπετέλεσεν ἴδιαν Πολιτείαν, ἀπὸ ἀπόψεως ἐσωτερικοῦ δικαίου θεωρουμένη, δεχόμενος ὁμως ὅτι «μέλος τῆς Διεθνούς Κοινωνίας, ὑποκείμενον τοῦ Διεθνούς Δ.» κατέστη ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὑπεγράφη ἡ ὑπὸ τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλίων προβλεπομένη συμφωνία Danzig καὶ Πολωνίας. Ὁ Bunke (5) ἀντιθέτως, δέχεται ὅτι μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ὑπεγράφη ἡ ὡς ἄνω συμφωνία ἡ Danzig ἐστειροτο ἰδίου ἐδάφους, ἰδίου λαοῦ κλπ., ὅτι δὲν ἀπετέλει, ἀλλοίους λόγους, νομικὴν προσωπικότητα Πολιτείας. Τοῦτο δὲν εἶνε ἀληθές. Διότι ἐν τοῦ ἀρθ. 105 τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλίων ἐξάγεται ὅτι ἡ συμφωνία Danzig καὶ Πολωνίας θ' ἀπετέλει τὴν ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν οὐχὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς Danzig ὡς Πολιτείας—καθόσον τοιαύτη ἦτο ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἀπεσπάσθη τῆς Γερμανίας—ἀλλὰ ὡς «ἐλευθέρη πόλις». Ἀπὸ ἀπόψεως δὲ ἐξωτερικοῦ δικαίου ἀπετέλει ὑποκείμενον τοῦ Δ.Δ., ἔχουσα τὴν ἀπαιτούμενην ἰκανότητα νὰ προῶν εἰς τὴν κατάρτισιν τῆς μετὰ τῆς Πολωνίας συμφωνίας δι' ἧς δὲν ἐπρόκειτο, οὐδ' ἦτο ἄλλως τε τοῦτο δυνατόν, νὰ δημιουργηθῆ τὸ πρῶτον ἡ πολιτεία Danzig, ἀλλὰ διὰ τῆς ὁποίας ἐπήλθεν ἡ λήξις τῆς «κῆ-

(1) Συμφώνως πρὸς τὸ ἀρθ. 116 τοῦ Συντ. αὕτη ἡ Συντ. Συνέλευσις μεταβλήθη τὴν 6 Δ)βρίου 1920 εἰς ἀπλήν Βουλήν.

(2) Τὰ ὄρια αὐτῆς καθωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ ἀρθ. 100 τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλίων, πᾶσα δὲ τροποποίησις τούτων πρέπει νὰ τύχῃ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Κ.Τ.Ε.

(3) Τὸ ὅτι ἀκόμη ἔχει ἴδιαν σημαίαν ἀποτελεῖ οὐσιῶδες γνώρισμα τῆς νομικῆς προσωπικότητος τῆς Danzig ὡς Πολιτείας.

(4) ἐν. ἄν. σ. 219.

(5) D.J.Z. τ. 24 (1919) σ. 1012.

δεμονίας» τῶν Μ. Δυνάμεων, ἀνακηρυχθείσης τῆς Danzig «ἐλευθέρως πόλεως».

Διεθνῆς θέσις
τῆς Danzig.

Ἀπὸ διεθνῶς ἀπόφωτος ἐξεταζομένη ἡ Πολιτεία Danzig δὲν εἶνε κυρίαρχος Πολιτεία. Διότι ἡ ἔννοια τῆς κυριαρχίας ὡς ἄρνησις πάσης ἄλλης ὑπὲρ τὴν Πολιτείαν κειμένης ἐξουσίας ἐλλείπει ἀπὸ τὸ πολιτικὸν δημιουργήμα τῆς Danzig. Διὰ τοῦτο εἶνε «ἡμικυρίαρχος» θέσιν ἐπέχουσα Προτεκτοράτου ἀπέναντι τῆς Πολωνίας⁽¹⁾. Ἡ «ἐδαφικὴ τῆς κυριαρχίας» ὑπάρχει ἀλλ' ὄχι ἀπολύτως. Τοῦτο ἐπιμαρτυρεῖ αὐτὴ αὐτῆ ἢ συμφωνία Πολωνίας—Danzig τὸ περιεχόμενον τῆς ὁποίας καθώρισεν ἐν γενικαῖς γραμματῶν αὐτῆ ἢ συνθήκῃ τῶν Βερσαλλίων (ἄρθ. 104 § 1—6). Ἐπειδὴ δὲ αἱ διεθνεῖς σχέσεις τῆς Danzig ἰθύνονται ὑπὸ τῆς Πολωνίας ἔπεται ὅτι αὐτὴ στερεῖται τῆς πρὸς τὸ δικαιοπρακεῖν ἰκανότητος. Εἰς τὴν κατάρτισιν δὲ τῶν συνθηκῶν τὰς ὁποίας συνομολογεῖ ἡ Πολωνία ἡ Danzig ἔχει ἀπλῶς συμβουλευτικὴν ψήφον.

Τὸ γεγονός δὲ ἡ Danzig διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Κ.Τ.Ε. δηλοῖ ἀρνητικὴν στάσιν τῶν νικητῶν τοῦ μεγάλου πολέμου κατὰ παντὸς τομῆματος ἐκ μέρους τῆς Πολωνίας.

* *

Ἡ μορφή τοῦ
Πολιτεύματος.

Συμφώνως πρὸς τὸ Σύντ. (ἄρθ. 1) ἡ Danzig εἶνε «Ἐλευθεροπολιτεία» (Freistaat) καὶ δὴ ἔμμεσος Δημοκρατία. «Ἡ πολιτικὴ ἐξουσία πηγάζει ἐκ τοῦ Λαοῦ» λέγει τὸ ἄρθ. 3 καὶ ἀσκεῖται κυρίως ὑπὸ τῆς Βουλῆς (Volkstag). Ἡ Βουλὴ ἀσκεῖ τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ἡ δὲ Κυβέρνησις, καλουμένη Senat, ἀσκεῖ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Ὅπως καὶ αἱ κατ' ἴδιαν Πολιτεῖαι τῆς Γερμανίας οὕτω καὶ ἡ Danzig στερεῖται Ἀρχηγοῦ τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας: Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Ἀλλὰ δὲν εἶναι καθαρῶς ἔμμεσος Δημοκρατία: διότι πλὴν τῶν ἀντιπροσωπευτικῶν θεσμῶν ὑπάρχουν καὶ θεσμοὶ ἀμέσου συμμετοχῆς τοῦ Λαοῦ εἰς τὴν ἀσκήσιν τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας. Ἦτοι εἰς τὴν ἐλευθέραν πόλιν Danzig ἡ βούλησις τῆς Πολιτείας δὲν ἀποκλείεται καὶ μετὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς λαϊκῆς ἀντιπροσωπείας, τῆς Βουλῆς, νὰ ἐκδηλωθῇ ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ «Λαοῦ». Διὰ τοῦτο ἡ Danzig εἶνε μικτὴ Δημοκρατία, ἦτοι ἔμμεσος ἢ ἀντιπροσωπευτικὴ μὲ ἀμέσους δημοκρατικὰς ἀρχὰς Δημοκρατία.

Ἡ Βουλὴ.

Ἡ Βουλὴ συγκειμένη ἐξ 120 βουλευτῶν, οἱ ὅποιοι εἶναι «ἀντιπρόσωποι τοῦ Λαοῦ» μὴ δεσμευόμενοι ἀπὸ «ἐντολᾶς» (ἄρθ. 7) ἐκλέγεται διὰ γενικῆς, ἴσης, ἀμέσου καὶ μυστικῆς ἐκλογῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀναλογικοῦ συστήματος. Ἐκλογεὺς εἶναι πᾶς πολίτης, ἀδιακρίτως φύλου, συμπληρώσας τὸ 20 ἔτος, ἐκτὸς ἐκείνου ὅστις διατελεῖ ὑπὸ ἀπαγόρευσιν ἢ ἀντίληψιν καὶ στερεῖται, λόγῳ καταδίκης, τῶν πολιτικῶν του δικαι-

ωμάτων. Ἐκλόγιμος εἶνε πᾶς ἔχων τὸ ἐνεργὸν ἐκλογικὸν δικαίωμα καὶ συμπληρώσας τὸ 25 ἔτος. Κατὰ ρητὴν δὲ διάταξιν τοῦ ἄρθ. 24 τοῦ Σύντ. οὐδεμία ἄδεια ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ἀπαιτεῖται ὅπως ἀνασκήσῃ δημόσιος ὑπάλληλος τὰ βουλευτικὰ του καθήκοντα.

Αἱ ἐκλογαὶ⁽¹⁾ ἐνεργοῦνται κατὰ μίαν τῶν Κυριακῶν τοῦ Νοεμβρίου. Ἡ βουλευτικὴ περίοδος εἶνε τετραετής, ἀρχομένη τὴν 1^{ην} Ἰανουαρίου τοῦ ἐπομένου ἔτους ἐκείνου καθ' ἃ ἐγένοντο αἱ ἐκλογαὶ (ἄρθ. 6). Ἐκ τοῦ συνδιασμοῦ τῶν διατάξεων τούτων προκύπτει ὅτι: πρὸ τῆς λήξεως τῆς τετραετίας καὶ δὴ ἀπὸ τῆς πρώτης Κυριακῆς τοῦ Νοεμβρίου, καθ' ἣν, ἐπὶ παραδείγματι, ἐνηργήθησαν αἱ ἐκλογαὶ τῆς νέας Βουλῆς μέχρι τῆς 1^{ης} Ἰανουαρίου τοῦ ἐπ. ἔτους, ὁπότε δέον ν' ἀριθμηθῶν ὁ χρόνος τοῦ βίου αὐτῆς καὶ ὁπότε λήγει ὁ τῆς παλαιᾶς, ὑπάρχουν δύο Βουλαὶ ἐξ ὧν ἡ μὲν προῆλθεν ἐξ ἐκλογῶν πρὸ 46 ὀλοκλήρων μηνῶν γενομένων, ἡ δὲ ἐξ ἐκλογῶν ἐνεργηθεισῶν πρὸ τινῶν μόλις ἡμερῶν. Κ' ἐκείνη μὲν εὐλόγως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι δὲν ἀνταποκρίνεται πλέον εἰς τὸ λαϊκὸν φρόνημα, ἐνῶ αὐτῆ, ἀντιθέτως, ὅτι εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς τελευταίας τοῦ «Λαοῦ» βουλήσεως, τῶν νέων ἰδεῶν αὐτοῦ εἰκῶν, τῶν νέων τάσεων καὶ ῥοπῶν αὐτοῦ δημιουργήμα. Νομικῶς δὲ ὅλαι αἱ ἀποφάσεις τὰς ὁποίας καὶ τὴν 31 Δ)βρίου τοῦ τελευταίου ἔτους τῆς βουλευτικῆς περιόδου ἤθελε τυχὸν λάβει ἢ ἀποθνήσκουσα Βουλὴ εἶνε ἔγκυροι, ἀλλὰ πολιτικῶς τοῦτο δυνατὸν νὰ δημιουργῇ χάσμα μεταξὺ νομικοῦ καθεστῶτος καὶ πραγματικῆς καταστάσεως, ἐφ' ὅσον αἱ ὑπ' ἐκείνης ληφθεῖσαι ἀποφάσεις, πολὺ πιθανόν, ν' ἀντέβαινον πρὸς τὴν ἀντίθετον τυχὸν γνώμην τοῦ «Λαοῦ» τὴν ἐκπεφρασμένην διὰ τῶν τελευταίων ἐκλογῶν. Νομικαὶ παλινδρομίαι—ἰδοὺ ἡ μικροτέρα ἄμεσως συνέπεια ἀν δὲν πρόκειται περὶ ἀποφάσεων ἐχουσῶν ἀμέσους καὶ ἐπιβλαβεῖς συνεπειᾶς λ. χ. οἰκονομικὰς κ.λ. π.

Ἡ Βουλὴ συγκλείεται: 1) διὰ πρώτην φοράν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τὴν 15^{ην} Ἰανουαρίου, ἐκάστου ἔτους, 2) ὁποτεδήποτε ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῆς, 3) ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῆς ἀν αἰτήσῃται τοῦτο α) ἢ Κυβερνήσεως ἢ β) τὸ 1/10 τοῦλάχιστον τῶν βουλευτῶν ἐγγράφως καὶ δι' ὀρισμένον θέμα. Ἐν προκειμένῳ ὑπάρχει ὑποχρέωσις διὰ τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς νὰ συγκαλέσῃ αὐτὴν, ἐν περιπτώσει δὲ ἀρνήσεως τοῦ του, ἢ τοιαύτη ὑποχρέωσις βαρύνει τὸν ἀντιπρόεδρον⁽²⁾ Αἱ συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς εἶνε δημόσιαι

Σύνεδροι τῆς
Βουλῆς.

1) Ἐπὶ τοῦ κύρους αὐτῶν ἀποφαίνεται τὸ Ἀνώτατον Δικαστήριον τῆς Danzig ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει.

2) Ἀνάλογος ἐρμηνεῖα πρὸς τὴν δεδομένην εἰς τὸ ἄρθ. 24 § 1 ἐδ. β. τοῦ Γερμανικοῦ Συντάγματος: Προβλ. Anschütz: Die Verfassung des D. Reichs von 11 August 1919, 1926 σ. 119.

ἐκτὸς ἂν κατ' αἴτησιν τῆς Κυβερνήσεως ἢ τοῦ $\frac{1}{3}$ τῶν βουλευτῶν ἀποφασισθῆ ὅπως ἡ Βουλὴ συνεδριάσῃ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν. Ἡ Βουλὴ λογίζεται ἐν ἀπαρίτῃ ἐπ' ὅσον παρίστανται 60 βουλευταί, ἤτοι τὸ ἕμισυ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ. Αἱ ἀποφάσεις τῆς Βουλῆς λαμβάνονται δι' ἀπλῆς πλειοψηφίας· ἐξαιρετικῆ πλειοψηφία καὶ δὴ τὰ $\frac{2}{3}$ τῶν παρόντων ἀπατεῖται: α) προκειμένου ν' ἀποφασισθῆ ἢ μὴ δημοσιότης τῆς συνεδριάσεως τῆς Βουλῆς, καὶ β) ἐν περιπτώσει ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος.

Ἀρμοδιότης
τοῦ Προέδρου
τῆς Βουλῆς.

Ἡ Βουλὴ ἐκλέγει τὸν Πρόεδρον αὐτῆς, τὸν Ἀντιπρόεδρον καὶ τοὺς Γραμματεῖς, καὶ καταρτίζει τὸν κανονισμὸν τῶν ἐργασιῶν τῆς. Ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς, κατὰ τὸ ἀρθ. 13 «ἀσκεῖ τὴν πειθαρχικὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν ἀστυνομίαν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ. Πρατταται τῆς διοικήσεως τῆς Βουλῆς. Ἐντέλλεται τὰς εἰσπράξεις καὶ δαπάνας τῆς Βουλῆς, συμφώνως πρὸς τὸν προϋπολογισμὸν καὶ ἐκπροσωπεῖ τὴν Ἐλευθέραν Πόλιν εἰς πάσας τὰς δικαστικὰς σχέσεις καὶ διαφορὰς τὰς ἀναγομένας εἰς τὴν διοικητικὴν τοῦ ἐξουσίαν». Τὸ ἀρθρον τοῦτο εἶναι αὐτοῦσιον αὐτὸ τὸ ἀρθρον 28 τοῦ ν. Γερμανικοῦ Συντάγματος. Ἡ ἐννοια τούτου, ὅσον ἀφορᾷ τὸ νέον δικαίον τὸ ὅποιον ἐθέσπισε πρῶτον τὸ Γερμανικὸν Σύνταγμα εἶνε: Ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς ὡς τηρητῆς τῆς τάξεως ἀντιπροσωπεύει τὸν ἱερατικὴν τοῦ Βουλευτικοῦ Μεγάρου, τὸ Fiskus, ὡς ἀσκῶν δὲ ἀστυνομικὴν ἐξουσίαν ἐν αὐτῷ εἶνε ὄργανον τῆς δημοσίας ἐξουσίας. Ἀκριβῶς δὲ ἐπειδὴ εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς δὲν ἀνεγνωρίσθη δυναμικότης ἐξαναγκασμοῦ, στερεῖται δὲ ἀναλόγων ὀργάνων, ἐν τῇ ἐνασχόλησει τῆς πειθαρχικῆς ἐξουσίας, δύναται νὰ ἐπικαλεσθῆ τὴν ἀρωγὴν τῆς ἀστυνομίας, ἣτις ὑποχρεοῦται νὰ σπεύσῃ καὶ παράσχω τὴν αἰτηθεῖσαν συνδρομὴν (1). Ἄνευ ἕμως προηγουμένης προσκλήσεως τῆς ἀστυνομικῆς δυνάμεως ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς ἀπαγορεύεται πᾶσα, οἰασδήποτε φύσεως, ἐπέμβασις τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων ἐν τῇ Βουλῇ (2).

Αἱ προνομίαι
τῶν Βουλευτῶν.

Τὰ ἀρθρα 20, 21, 22 τοῦ Συντ. τῆς Danzig ἐπακριβῶς ὅμοια πρὸς τὰ ἀρθ. 36, 37 καὶ 38 τοῦ ν. Γερμανικοῦ Συντάγματος πραγματεύονται περὶ τῶν βουλευτικῶν «προνομίων» ἢ «ἀσυλίων».

Νομοθεσία.

Ἡ Βουλὴ ἱκτελεῖ τὸ κύριον νομοθετικὸν ὄργανον, εἶναι ὁ μόνος νομοθέτης, διότι καὶ μὲν κατὰ τὸ ἀρθ. 42 § 1 ὁ νόμος καταρτίζεται «ἐκ συμφώνου καὶ τῆν Βουλῆν καὶ τὴν Κυβέρνησιν» πλὴν ὅμως ἡ ὑπερίσχυσις τοῦ Κοινοβουλίου ἀπέναντι τῆς τελευταίας εἶναι ἐκδηλος: Ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς κυρώσεως τῶν νόμων, οὐδ' ἀπόλυτον

1) Hatschek, Deutsches und Preussisches Staatsrecht 1922 τ. I. σ. 516 ἐπ., Anschütz ἐν ἀ. 121 ἐπ. Π. Κυριακοπούλου. Τὸ πολίτευμα τῆς Γιουγκοσλαβίας 1926 σ. 32.

2) Ἀρθ. 28 § 2: Ἐρευνα ἢ κατὰσχέσις ἐντὸς τοῦ οἴκηματος τῆς Βουλῆς δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Προέδρου αὐτῆς.

veto. Ἀπλῶς μόνον δύναται ν' ἀναβάλλῃ τὴν κατάρτισιν τοῦ νόμου, ἔχει δηλ. ἀπλοῦν «ἀναβλητικὸν veto». Καθόσον, ἂν ἡ Κυβέρνησις δὲν συμφωνήσῃ πρὸς τὸ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψηφισθὲν νομοσχέδιον ἐντὸς δύο ἐβδομάδων, τοῦτο ἐπιστρέφεται εἰς τὴν Βουλὴν, ὁπόταν ἂν αὕτη ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἀρχικὴν τῆς ἀπόφασιν, εἰς τὴν Κυβέρνησιν δὲν ὑπολείπεται ἢ νὰ συμμορφωθῆ πρὸς τὴν ἐπιμονὴν τῆς Βουλῆς ἢ νὰ προκαλέσῃ δημοψήφισμα (ἀρθ. 42 § 2 καὶ 3). Τοῦτο πάλιν, πρακτικῶς εἶνε ἀδύνατον σχεδόν διότι ἡ Βουλὴ προδλέπουσα τοιοῦτον ἐνδεχόμενον δύναται δι' ἀποδοκιμαστικῆς ψήφου νὰ ἐξαναγκάσῃ τὰ μὴ τακτικὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως εἰς παραίτησιν καὶ διὰ νέων ἐκλογῶν νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐπικράτησιν ἐν τῇ Κυβερνήσει ὅμοιας πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἀντίληψιν γνώμης (1).

Τὸ ζήτημα τοῦ τρόπου τῆς καταρτίσεως τῆς Κυβερνήσεως ὑπῆρξεν Ἡ Κυβέρνησις ἐν τῶν θεμάτων ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἀπεσχόλησαν περισσότερο τὴν Συντακτικὴν Συνέλευσιν. Εἰς αὐτὴν δύο γνώμαι ὑπεστηρίχθησαν: Κατὰ τὴν μὲν ἡ Κυβέρνησις ἔπρεπε ν' ἀποτελέσῃ καθαρῶς πολιτικὸν ὄργανον ἐκ πέντε μελῶν συγχειμένη, ἐκάστου ὑπουργοῦ προισταμένου κλάδου τινος τῆς Διοικήσεως. Κατὰ τὴν ἄλλην γνώμην ἡ Κυβέρνησις ἔπρεπε νὰ εἶνε πολιτικὸν καὶ διοικητικὸν ταυτοχρόνως ὄργανον, ὅπως ὥστε ἕκαστος Ὑπουργὸς νὰ μὴ ὀρίξῃ ἀπλῶς τὰς «γενικὰς γραμμάς» τοῦ ὑπ' αὐτοῦ κλάδου τῆς Διοικήσεως ἀλλὰ νὰ εἶνε αὐτὸς ὁ κατ' ἐξοχὴν διευθύνων τὸ τμήμα τοῦτο τῆς Διοικήσεως. (2) Ἡ τελευταία αὕτη ἀποφίς ὑπερίσχυσεν. Καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀπετελέσθη ἐξ 20 μελῶν, ἐνός Προέδρου καὶ ἐνός Ἀντιπροέδρου. Ὁ Πρόεδρος καὶ 7 μέλη τῆς Κυβερνήσεως εἶνε τακτικὰ (hauptamtliche), ὁ δὲ ἀντιπρόεδρος καὶ οἱ ὑπόλοιποι δέκα τρεῖς εἶνε ἐκτακτα (nebenamtliche). Καὶ τὰ μὲν τακτικὰ ἐκλέγονται διὰ 12 ἔτη, τὰ δὲ ἐκτακτα ἐπ' ὀρίσιον. Ἡ ἐκλογὴ ἐνεργεῖται ὑπὸ τῆς Βουλῆς διὰ ψηφοδελτίων καὶ εἶναι μυστικὴ, ἀρκούσης ἀπλῆς πλειοψηφίας. Μὴ ἐπιτυχανομένης τῆς ἀπαραιτήτου πλειοψηφίας, ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἐκλογὴ μετὰ τῶν πλειοψηφισάντων. Ἄν δὲ ἀμφότεροι λάβουν, τὰς αὐτὰς ψήφους ἀποφαίνεται ὁ κληρὸς.

Ὁ Ὑπουργὸς δύναται νὰ ἐκλεγῆ (3) πᾶς τις, ἔστω καὶ ἂν δὲν εἶνε ἰθαγενῆς (4), συμπληρώσας τὸ 25 ἔτος τῆς ἡλικίας τοῦ, ἐφόσον δὲν διατελεῖ ὑπὸ ἀπαγόρευσιν ἢ ἀντίληψιν, ἢ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως ἢ δὲν ἐστερήθῃ τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων ἐνεκα καταδίκης. Τὸ Σύνταγμα

(1) Loening, ἐν. ἀν. ἐν τῷ Jahrb. des öffent. Rechts σ. 456

(2) Loening ἐν. ἀν. σ. 451.

(3) Ὑποχρέωσις ὅπως ἀποδεχθῆ τις τὴν ἐκλογὴν δὲν ὑπάρχει. Ἐξ ἄλλου ἀναγνωρίζεται τὸ δικαίωμα εἰς τὸν Ὑπουργὸν νὰ παραιτηθῆ, ὁποτεδήποτε (ἀρθ. 27). Ἡ ἐπανεκλογὴ ἐπιτρέπεται (ἀρθ. 26).

(4) Loening ἐν. ἀν. σ. 451.